GENOOTSCHAP

CONCERT DILIGENTIA

TE 'S-GRAVENHAGE.

SEIZOEN 1923—1924.

PROGRAMMA

VIJFDE CONCERT

WOENSDAG 9 JANUARI 1924.

Pr. *f* 0.30

HUPFELD
PHONOLA-PIANO
De·Phonola-Piano·besneeld·met·onze
bekende·ARTISTENROLLEN·verschaft
den·speler·het·hoogste·genot·
HUPFELD's FILIAAL
Directie: DUWAER & NAESSENS
AMSTERDAM·· Stadhouderskade 19-20
DEN·HAAG Kneuterdijk 18a

GENOOTSCHAP

„CONCERT DILIGENTIA"

TE 'S-GRAVENHAGE.

SEIZOEN 1923—1924.

VIJFDE CONCERT

WOENSDAG 9 JANUARI 1924, 8 UUR.

HET RESIDENTIE-ORKEST

ONDER LEIDING VAN DR. PETER VAN ANROOY.

SOLISTE:

Mej. KATHLEEN PARLOW,

VIOLISTE.

1. Ouverture „Die Hebriden" . . . .
2. Concert voor viool met orkestbegeleiding in E-kl. terts, Op. 64. . . .
   a. Allegro molto appassionato.
   b. Andante.
   c. Allegro molto vivace.

F. MENDELSSOHN-BARTHOLDY. (1809—1847).

TWEEDE GEDEELTE.

3. Symphonie No. 1, in C-kl. terts, Op. 68. JOH. BRAHMS. (1833—1897).
   a. Un poco sostenuto. Allegro.
   b. Andante sostenuto.
   c. Un poco allegretto e grazioso.
   d. Adagio. Più andante. Allegro non troppo, ma con brio. Più allegro.

KATHLEEN PARLOW.

KATHLEEN PARLOW, 20 September 1890 te Calgary in Alberta (Canada) geboren, ontving hare muzikale opleiding van Henry Holmes in San-Francisco en van Leopold Auer in St. Petersburg. Nadat zij in Berlijn met uitstekend gevolg gedebuteerd had, begon zij hare concertreizen, waarop zij overal een groot succes behaalde; ook in Holland wordt zij tot de meest gevierde violisten gerekend.

OUVERTURE „DIE HEBRIDEN".

F. MENDELSSOHN—BARTHOLDY.

Deze concert-ouverture met de Schotsche symphonie danken haar ontstaan aan MENDELSSOHN's verblijf in Schotland in 1829. De ouverture werd het volgende jaar in Italië gecomponeerd, vanwaar MENDELSSOHN in een brief aan zijn vader er over schrijft als over de ouverture van „Die einsame Insel". Twee jaren later echter bevredigde de compositie hem niet meer en werkte hij haar om.

De ouverture begint onmiddellijk met het hoofdthema

1.

dan volgen de houten blaas-instrumenten met een nieuwe melodie

2.

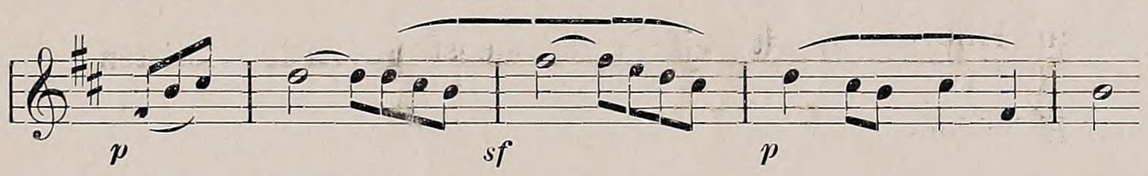

voortdurend door het golvende eerste thema begeleid.

De violoncellen en fagotten brengen dan het 2de thema, dat later door de violen verder gevoerd wordt.

3.

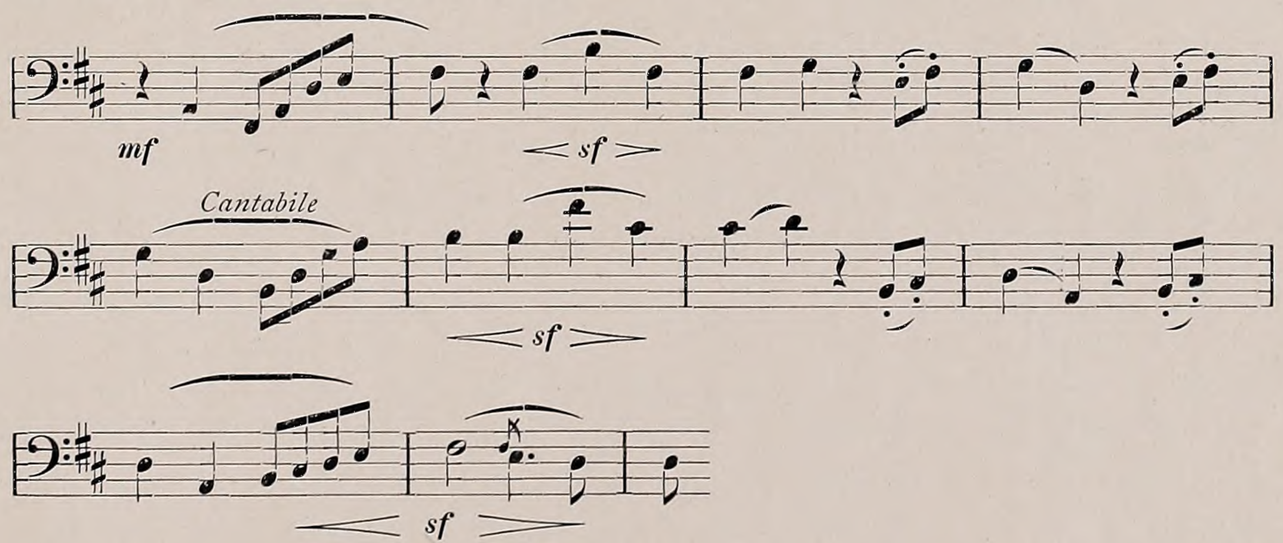

Na een korten climax begint de doorwerking met thema 1, die in den aanvang zeer eenvoudig is en in het verdere verloop van tijd tot tijd wordt onderbroken door krachtige uitroepen van de houten blaasinstrumenten.

Daarop verschijnt het tweede motief, maar weldra wordt thema 1, thans in gewijzigde gedaante weder opgevat, waarmede een hoogtepunt bereikt wordt.

Een korte herhaling van 1 wordt al spoedig gevolgd door het 2de thema, met zachte tonen door de clarinet voorgedragen.

Het tempo verandert vervolgens in Animato, wanneer het Coda wordt ingezet.

Wel weinige componisten hebben een zóó vroegtijdig meesterschap geopenbaard als MENDELSSOHN. De Hebriden-ouverture, die nog in lengte van jaren tot de groote glorieën der orkestlitteratuur zal blijven behooren, componeerde hij als 19-jarig jongeling en bovendien schiep hij met dit werk, evenals met de voorafgaande Sommernachtstraum- en Meeresstille-ouverture's een nieuw genre, n.l. de Concert-ouverture met een programmatisch gegeven. En hoe geniaal heeft hij zijne natuur-impressie's in overigens absolute muziek weergegeven.

Zeker bewonderen wij aan de Hebriden-ouverture de meesterlijke symphonische geslotenheid, de instrumentatie, maar toch zeker niet het minst de poëtische verklanking van het onderwerp. Op zijn reis door Schotland kwam MENDELSSOHN diep onder den indruk van de grootsche maar sombere verhevenheid van het landschap, van het eiland Staffa met de beroemde Fingalsgrot. Op die reis viel hem het thema in, dat hij later in de Hebriden-ouverture ontwikkelde. Doch al spoedig, nadat hij deze voleindigd had, bevredigde ze hem niet. Van uit Parijs schreef hij daarover aan zijn vader: „Die Durchführung schmeckt mehr nach Kontrapunkt als nach Möwen und Thran, und es sollte doch gerade umgekehrt sein". Zoo zien wij dat ook MENDELSSOHN als alle groote meesters, niet rustte, voor hij zelf het gevoel had, het niet beter meer te kunnen maken.

En zeker moet bij hem ook in dit geval — in afwijking van wat minder begaafden eigen is — de laatste gedachte de beste zijn geweest. Juist de „Doorwerking", (in het midden na het eerste groote tutti-forte in D-dur) is gespeend van alle contrapunctische kunstgrepen en een zuiver stuk natuur-impressie. De verschillende inzetten der blazers, hoe suggereeren ze ons de echo-weerkaatsingen van berg-roepen; daartusschen ruischt de zee (de golvende figuren der violen en alten, die in 't geheele stuk een zoo groote rol vervullen); daarboven de nevelgrauwe lucht. Weekelijk is de stemming nooit, wel somber en ernstig. Hoe schoon is verder de afwisselende tegenstelling in de geheele ouverture tusschen droomerige overpeinzing en mannelijke kracht!

De Hebriden-ouverture is dan ook een waar „gedicht in Tonen".

SYMPHONIE Nr. 1, IN C-MOLL.

JOHANNES BRAHMS.

Brahms heeft de eerste zijner vier symphonieën in den zomer van 1877 geschreven. De eerste schetsen dezer symphonie voeren echter terug tot 1862, misschien nog verder. Het geruime tijdsverloop tusschen beide jaartallen moge het bewijs leveren van de strenge eischen, die Brahms aan een symphonisch kunstwerk stelde.

De monumentale kracht en de tragische grootheid dezer symphonie, vooral van den geweldigen eersten satz heeft Brahms in geen zijner andere werken overtroffen.

Onwillekeurig denken wij bij dit werk aan Beethoven's vijfde symphonie, waarmede het niet slechts de toonsoort gemeen heeft, maar ook de grondgedachte: een geweldigen strijd, een titanenkamp bekroond met den triomph der vrijgemaakte ziel.

Het eerste gedeelte begint met een langzame inleiding: *Un poco sostenuto.* Klagend voeren de violen het eerste thema naar boven, met als ondergrond de C-orgelpunt in achtsten-rhythmus van bassen en pauken.

1. 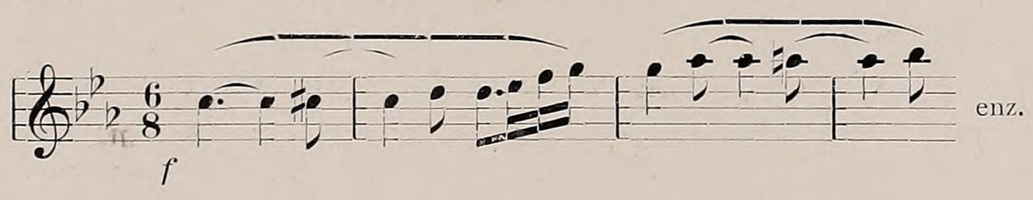

Dit motief vormt de grondgedachte van den geheelen eersten satz en vervult ook in het verdere verloop van het werk een belangrijke rol.

Een scherpe tegenstelling hiermede vormt een schuchtere phrase van de blazers:

2. 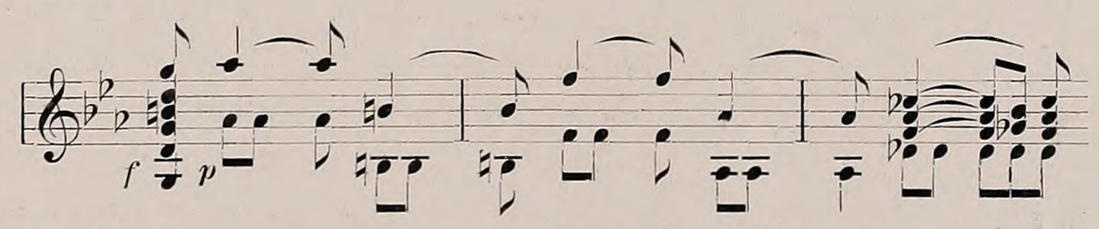

Nauwelijks hoorbaar zetten vervolgens de strijkers in:

3. 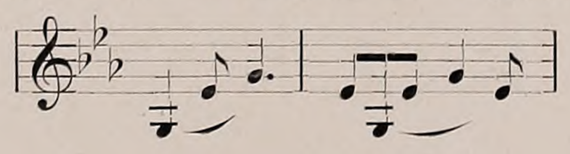

waarmede als het ware de sluimerende krachten gewekt worden en waaruit zoo straks het aanvangsthema van het Allegro zich ontwikkelt. Men lette op den sext- en terts-sprong in dit thema, zooals het bij Brahms zoo vaak voorkomt.

Na een herhaling van het aanvangsmotief begint het *Allegro*:

4.

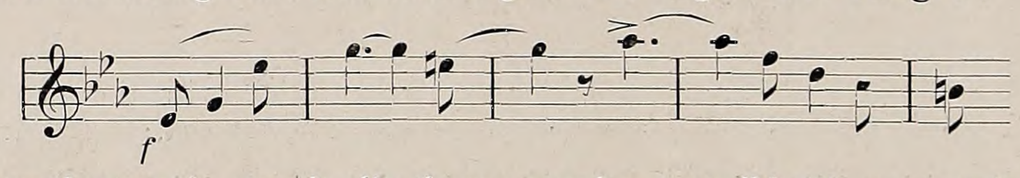

Met veel energie wordt dit thema verder ontwikkeld en gevolgd door een hartstochtelijk gekleurde episode op voorbeeld 2.

Eerst wanneer de toonsoort in Es-dur verandert, brengt het tweede thema een wijziging in den gemoedstoestand.

5.

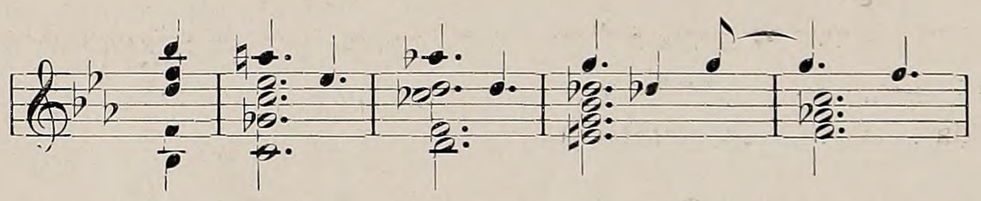

Een bekoorlijke dialoog tusschen hoorn en clarinet weerklinkt, begeleid door het steeds in kracht afnemende strijkkwartet. Deze zalige rust is echter slechts van korten duur. Met een kleine rhythmische figuur roepen de alten de overige instrumenten op tot een nieuwen strijd, die als een orkaan losbarst.

In het doorvoerings-gedeelte treden de twee groote „piano"-episoden in het bijzonder op den voorgrond.

Na de eerste hiervan vereenigen de motieven zich tot een vrede-ademend koraalgezang; de tweede zachte episode, geheel opgebouwd op het chromatische thema van de inleiding, gaat over in een phrase, die de opgewonden stemming der inleiding nog versterkt en voortdurend dreigender opvoert tot een machtig hoogtepunt: een 14 maten lang orgelpunt op g.

Hiermede zijn wij genaderd tot het derde onderdeel van het Allegro: de Reprise. Dit herhalingsgedeelte wordt niet in Es-moll, zooals oorspronkelijk het geval was, afgesloten, doch in den grondtoon van het stuk.

Tegen het einde van het zich hierbij aansluitende coda keert Brahms terug naar het Sostenuto-tempo van den aanvang, waarin de eerste satz vol weemoed wordt beëindigd.

Het *Andante sostenuto* zet dadelijk in met een edele melodie.

6.

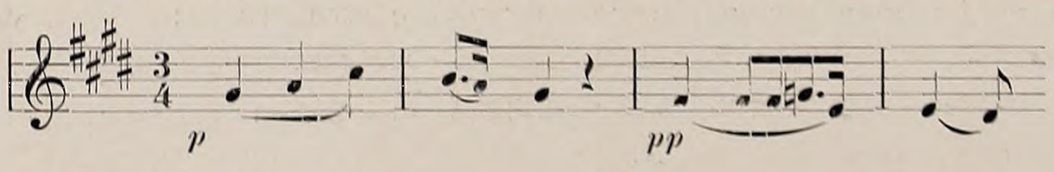

Eenige der belangrijkste motieven uit het eerste gedeelte komen ook hier aan het woord. Bij de voortzetting van het eerste thema, neemt de hobo de leiding,

7.

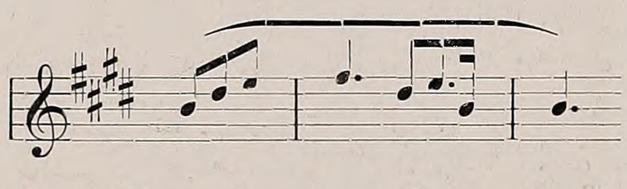

waarbij ten slotte de strijkers (in octaven) met het begin van de hoofdgedachte invallen. Op een kort tusschenspel volgt een samenspraak van hobo en clarinet, begeleid door syncopen-figuren van de strijkers. Dan treedt het hoofdthema weder op, waarbij solo-viool en hoorn de melodie van de hobo komen versterken. Met een naspel van houten blazers en strijkers wordt in volmaakte vrede besloten.

Een kinderlijke opgeruimdheid beheerscht het liefelijke derde gedeelte: *Un poco allegretto e grazioso.*

De klarinet zet het eerste in:

8.

In het tweede thema is eenige droefenis merkbaar, een smartelijk accent weerklinkt:

9.

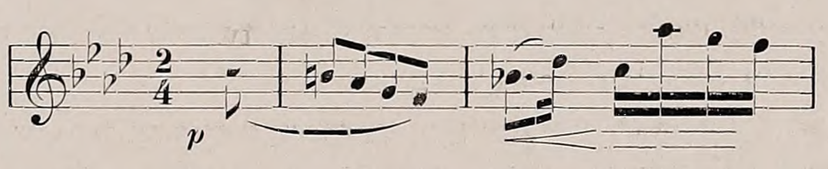

Het *Trio* schijnt het orkest in twee partijen verdeeld te hebben; de blazers en de strijkers geven ieder hunne eigen gedachten ten beste.

10.

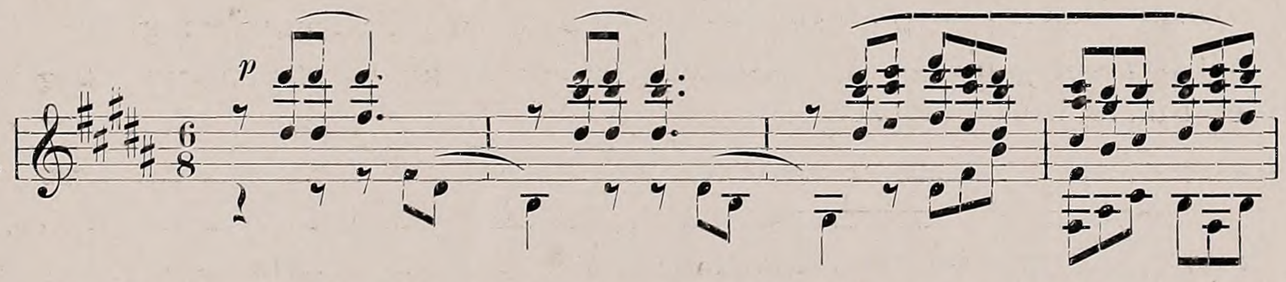

Bij Brahms hebben de 3e deelen zijner Symphonische werken meestal slechts den vorm gemeen met het Scherzo zooals dat bij Beethoven regel is. Brahms brengt ons een geheel nieuw type: n.l. een berustend elegisch Intermezzo, zoo ook in het 3e deel zijner 1e Symphonie.

De *Finale* begint met een terugkeer van de zwaarmoedige stemming van den aanvang der symphonie.

11.

Tevergeefs trachten de violen op de meest energieke wijze hierin verandering te brengen.

Met nerveuse schokken beweegt zich een nieuw motief heen en weer, dat voortdurend in kracht toeneemt, tot het met een fortissimo-accoord plotseling wordt afgebroken.

12. 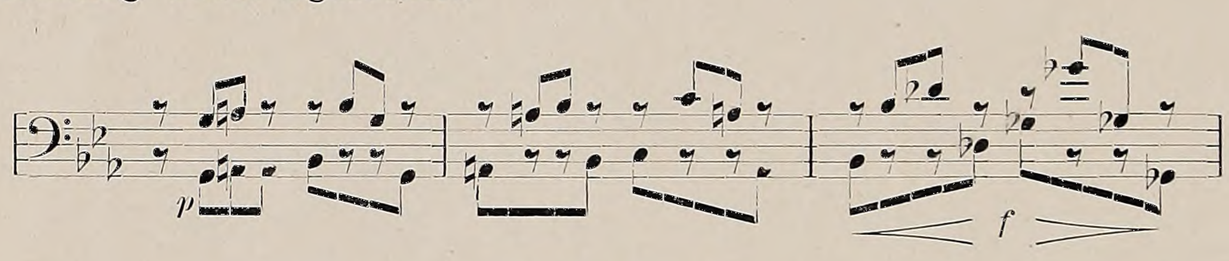

Wanneer de eerste gedachte weder bij de strijkers verschijnt, begint een geweldige episode, waarbij voortstormende passages, als de woedende golven door een orkaan, worden opgejaagd.

Op het moment van de hoogste spanning, komt eensklaps de zoolang verwachte ommekeer.

De angstige kreten van de blazers verstommen en als een vredebrengende hemelsbode laat de hoorn een nieuwe, aangrijpende melodie weerklinken (Più andante). Na de duisternis het licht!

13. 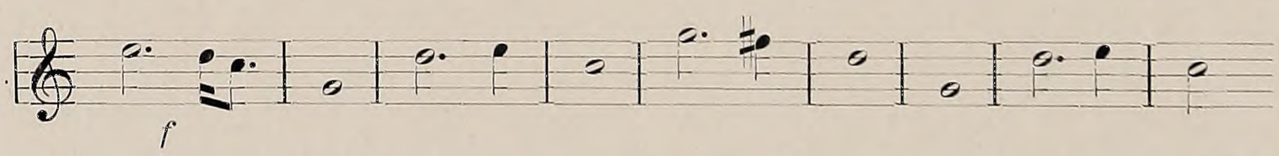

De bazuinen onderbreken met plechtige accoorden deze schoone episode en bereiden ons voor op een triompheerende hymne, waarmede het *Allegro* der Finale wordt ingezet:

14. 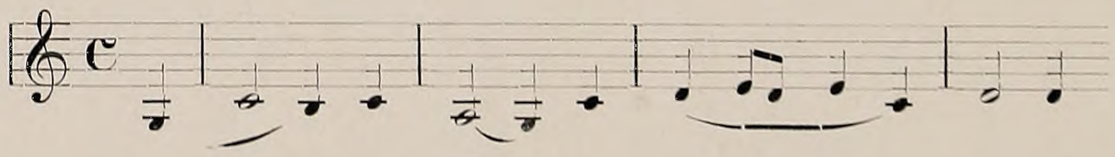

Eenige neventhema's, waaronder

15. 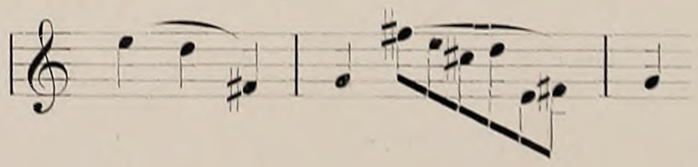

van de violen en het droefgeestige lied van de hobo

16. 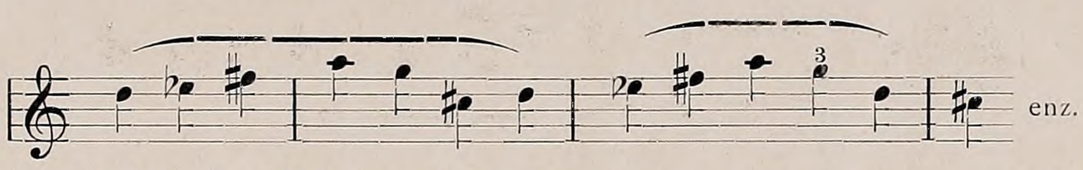

geven met het hoofdthema het materiaal, waarmede een grootsch en dramatisch geheel gevormd is totdat het Coda de bevrijding brengt en vreugde en jubel de overhand behouden.

ZESDE CONCERT:

WOENSDAG 23 JANUARI 1924.

EERSTE UITVOERING VAN

SYMPHONIE No. 7

VAN

BRUCKNER.

ZAAL „DILIGENTIA" - TELEFOON H 3188

ZONDAG 13 JANUARI - HALF DRIE

EEN ENKELE

VIOOLMATINÉE

DOOR DE POPULAIRE CANADEESCHE VIOLISTE

KATHLEEN PARLOW

Sonate C. moll Beethoven, Poème Chausson, Brahms-Joachim, Kreisler, Rimsky, Sarasate, enz.

AAN DEN VLEUGEL: LOUIS SCHNITZLER

KAARTEN à f 1.50, f 2.— en f 2.50, plus rechten en Plaatsbespreking dagelijks van 10 – 12.30 en 2 – 5 aan „Diligentia"

Steinwayvleugel van de firma RIJKEN - Nieuwstraat

METZ & Co

HOOGSTRAAT 10
'S GRAVENHAGE

OPRUIMING

CATALOGUS
FRANCO OP
AANVRAAG

FAUTEUILS BYRON EN TENNYSON

BEKLEED MET GEGARANDEERD ONVERSCHIETBARE CORDUROY-VELVET Fl. 55.-

MET GEGARANDEERD ONVERSCHIETBARE TAPESTRY Fl. 49.-

MET CRETONNE Fl. 45.-

FAUTEUIL SHAKESPEARE

BEKLEED MET GEGARANDEERD ONVERSCHIETBARE CORDUROY VELVET Fl. 75.-

MET GEGARANDEERD ONVERSCHIETBARE TAPESTRY Fl. 69.-

MET CRETONNE Fl. 59.-

LIBERTY

Prog-658

BINDT
ZELF UW MUZIEK

OP DE MEEST EENVOUDIGE WIJZE IN DE H.V.R. PATENTBAND. ALLE BLADEN LIGGEN VOLKOMEN VLAK OPEN. IEDER STUKJE WORDT DIRECT INGEBONDEN. HOOGST EENVOUDIG EN ONMISBAAR.

VERKRIJGBAAR BIJ ALLE BOEK- EN MUZIEKHANDELAREN

MOCHT DEZE BIJ UW HANDELAAR NIET VOORRADIG ZIJN, BESTEL DAN DIRECT BIJ ONS, MET OPGAVE VAN UW LEVERANCIER.

THE H.V.R. TRADING COMP. DEN HAAG
ORANJELAAN 21 — TEL. H. 2157—2158

HOLL. CONCERTDIR. Dr. G. DE KOOS, DEN HAAG

DINSDAG 15 JANUARI 8 UUR DILIGENTIA.

PIANO-RECITAL

YOURA GULLER

BACH, MOZART, CHOPIN, GRANADOS, MILHAUD, POULENC, MENDELSSOHN, LISZT.

PRIJS DER PLAATSEN F 1.— TOT F 2.— PLUS RECHTEN DAGELIJKS AAN DILIGENTIA.

Steinway-Concertvleugel v. d. Fa. Ch. RIJKEN & Co.

Prog - 659